

France Podlipnik:

Jelarjevi čuvaji

Nekoč se je Tonč spravil pod svisl žebbljarjeve graščine in zadrževal vrv, ki je bila pritrjena ob tram pod streho in držala meh v kovačnici. Žebbljar je spodaj robantil kakor razbojnik. Naposled je z žarečim železom, ki ga je ravno s kleščami držal v ognju, pridiral ves divj pod svisl. Opravil ni nič,

»Fant, sem pridil!»

Tonč se je obotavljal. Strahu pa ni imel. Kaj mu more žebbljar tu pri fari in vpričo ljudi!

»Sem stopil ti rečem«, je ponovil žebbljar.

Tonč je ubogal. In žebbljar, ta skopi ta okrutni žebbljar mu je kupil medicine in

zakaj Tonč se je pred njim zaril globoko v seno...

Tako se je ta drzna igra večkrat ponovila, Tonč se je od zadaj skrivaj splazil pod svisl žebbljarjeve graščine. Oprezoval je za golobjimi gnezdi in nagajal žebbljarjevemu mehu. Karo in Pik sta mu seveda sledila. In ni trajalo dolgo, ko sta se, nahujskana od Tonča, tudi onadva začela puliti za vrv in zadrževati meh.

Žebbljar je besnel od jeze. Nikdar pa ni ujel nikogar. Nikdar pa tudi ni nikomur v življenju prizanesel z maščevanjem. Ali zdaj se je moral udati. Ko je bila žegnanjska nedelja, je pri fari klical Tonča k sebi:

angelskih kruhkov, kakor da mu je bo-ter.

»Da mi ne prideš več na svisl!« je žebbljar grozeče šepnil Tonču na uho.

»Ne pridem« je slovesno pritrdil Tonč. Odslej sta bila prijatelja...

Neizmerno je bilo lepo, ko je posvetila pomlad, še bolj, ko so se približale velike počitnice. Tonč je bil poveljnik čete mladih junakov. Nosili so bele koničaste čepice iz papirja in oboroženi so bili z bridkimi lesenimi meči in lokl. Na občinski gmajni, kjer je bilo tudi sejmišče, so se zbrali vsako popoldne.

Tonč je bil kaj strog komandant. Ubogali so ga vsi. Vsi do najmanjšega, a ta je štel šele sedem let in so ga vzeli v četo samo zato, ker je bil sin orožniškega narednika in je imel pravo pravcato jekleno sabljo in tudi pravo vojaško čepico, kupljeno v mestu.

Ponos čete pa sta bila Pik in Karo. Zakaj neki? I nu, ker sta vozila kanon na dveh kolesih, Res, da kanon sam ni bil posebno imeniten, toda streljati se je dalo z njim. Bil je namreč iz bezgovine, zadaj pa je imel lok, ki je sunil sulico skozi cev, da je sfrčala presneto daleč. Pik in Karo sta se zavedala svojega dostojanstva. Tembolj, ker ju je vodil sam poveljnik Tonč na čelu čete. Vežbali so največ na gmajni, manevre in bitke pa so vršili med gostim ločjem ob potoku, kjer so se lahko izvrstno skrivali. In proti večeru so se vračali skozi trg, — Tonč je komandiral pozdrave na levo in na desno, trobentač pa je neusmiljeno bruhal sapo v dolgi volovski rog, da je odmevalo, kakor bi se bila priklatila zasopihana zver. Ljudje so radi gledali četo mladih junakov. Se posebno sta jim ugajala Pik in Karo, ki sta tako resno vlekla kanon. Ko je Tonč sredi trga pred občinsko hišo ustavil četo in je odredil razhod, je štacunar Dolef kaj rad poklical fantiče k sebi in jim dal sladkorčkov. Pik in Karo pa sta kar s kanonom zdirjala domov, kjer so ju izpregli in nasitili. Požeruha sta bila po manevrih tako lačna, da sta zavila še k mesarju, kjer ju je pri mesnici vedno čakal kak priboljšek. Da, bila sta pač po vsem trgu v veliki časti.

V velikih počitnicah je Tončeva armada imela zlate dni. Kdo bi popisal, kako so se kopali na loki, streljali s fračo in kanonom in lovili ribe. Zrakoplove in letala so tudi že imeli v obliki pisanih zmajev, ki so jih bili napravili sami in so jih dvigali neznansko visoko v zrak.

Tončeva armada je bila nepremagljiva. Na kopnem in na —. Ne, na vodi pa res še niso imeli niti križarke, niti barke niti podmornice. Pa so sklenili, da nekaj takega ustvarijo. Tonč je bil mojster! Deske in hlode so znesli na loko ob potoku, jih obžagali in ustvarili mal splav s poveljniškim stolpom. Iz visokega, zgoraj zakrivljenega dimnika, ki so ga bili vzeli od nekega starega gašperčka, je puhal črn dim, ker so spodaj v ilovnati pečici kurili oglje. Na visokem jamboru je piapolala slovenska zastava in spredaj je na tabli stalo napisano ime grozovite vojne ladje: »Jadranska pošast«.

Velikanski je bil kreg in prepir, kdo vse se prvič popelje z novo ladjo. Vsa četa ni mogla nanjo, saj je štela pet in dvajset »mož«, na splavu pa je bilo pro-

stora največ za sedem članov posadke. In pa seveda za oba »kanonirja«, kakor so rekli Karu in Piku.

Vse je rinilo na ladjo, da je Tonč Tonč dvignil svojo bridko leseno sablo, ki je bila za ped daljša od drugih. Nič ni pomagalo.

»Kdor ne bo ubogal, bom oba psa naščuval nanj!« je zavpil. In upor se je polegel. Namesto krega in vpitja so nekateri samo še moledovali: »Tonč, mene vzemi! Samo mene še na barko!«

In Ko je Tonč zbral k sebi šest najbolj pogumnih in krepkih fantov — ter jih oborožil z dolgimi koli, je pustil, da pojde na barko samo še orožnikov Fricek. Drobni je in za okrasek bo na ladji.

Oglasil se je volovski rog, uprli so se koli ob ilovico in ladja je krenila od brega. Počasi je drsela po vodni gladini. Toda mladi brodarji so ji kmalu dali vetra.

Potok Ivanjščica v splošnem ni bogve kaj globok, širok pa kar zadosti. Izven trga se preliva čez jez, pod katerim so tolumni, imenovani »kašte«. U, v četrti kašti je vode štiri metre! Ali proti občinski gmajni in mimo loke prižubori spet živahen in dokaj plitek potok, potem pa se skoro čisto umiri v ravni strugi, ki je raztegnjena tik ob trgu. Doli na spodnjem kraju trga pa je fabrika in njen jez spet zapira potoku nadaljnjo svobodno pot.

Glasno trobljenje roga, wriskanje in vpitje je naznanjalo tržanom, da se po Ivanjščici približuje prva ladja, prva na tem potoku, odkar stoji svet. In res so mnogi hiteli zijala prodajat na breg. Posebno letoviščarji, ki jim je Tončeva armada posebno ugajala, so se imenitno zabavali ob tem, kako so vrli mladi krmarji poganjali ladjo, opiraje se z dolgimi koli ob dno. Ladja je naglo polzela dalje. In — glej, naenkrat je brodarjem zmanjkalo opore: s koli niso mogli več doseči tal, struga je bila že pregloboka.

Preplašeni so se spogledali.

»Nazaj poženite!« je velel Tonč, ki je bil najbolj priseben in pogumen, kakor se za komandanta spodobi.

»Ne gre! Ali — ne vidiš, da ne gre!« je pol boječje ovrigel Tončev pribočnik Grabnikov Francelj in vtaknil kol v vodo, da se je skrtil z njegovo roko vred pod gladino.

»Nič se ne bojte!« je miril Tonč. »Do jeza nas bo neslo. Tam se ob zatvornici ustavimo in zlezemo na suho.

Tako je junačil druge, da so res zapu-
pali vanj. Njemu samemu pa je bilo
tesno v prsih. Ne strah, huda skrb ga je
dušila v grlu, ko je pomislil: vsem bo
moral pomagati, da se rešijo, sam bo
poslednji... Le kako bo spravil na su-
ho drobnega, nerodnega orožnikovega
Fricka?

Premišljal je, ali naj zavpije zdajle
na pomoč, ko je še daleč dolj do jeza
in je rešitev čisto mogoča. Toda, saj
ljudje sami vidijo in če bi bilo nevarno,
bi vendar sami svarili ali pomagali.

Medtem je »Jadranska pošast« mirno
nadaljevala pot. Že se je nizko dolj vi-
del jez.

»Takole vam pravim,« je govoril
Tonč, da bi vlival pogum, »ob ono des-
no zapornico bomo zadeli, tam se usta-
vimo. Na levo stran ne smemo, ker se
voda odteka pod tovarno, da žene tur-
bino in bi nas lahko potegnila s seboj.
Takole — glejte — s koli vsi veslajmo
ob levi, da nas bo neslo proti desnemu
bregu.«

Storili so tako. Položaj se je kmalu
izboljšal. Splav se je vidno pomikal pro-
ti desnemu bregu. Toda ta je bil be-
toniran in visok. Ni bilo rešitve, pre-
den ne dosepejo do zatvornice.

To se je naposled zgodilo.

»S koli se uprimo, da sunek ne bo
premočan!« je zopet previdno — toda
prepozno — velel Tonč.

Sunek se ni dal dosti ublažiti. Res
tudi ni bil prehud, a vendar se je zgo-
dila nesreča. Drobní orožnikov Fricek,
ki se je umaknil na zadnji kraj ladje, je
omahnil in se vznak prevrnil v vodo.
Niti zakričati ni utegnil. Ko ga je voda
spet hipno dvignila na površje, ga je
bilo strahota pogledati. Z ročicami je
opletal, sapo lovil, oči so zdaj pa zdaj
zastremele v smrtni grozi. Toda fantič
je znal otepati z ročicami in nogami in
se je vzdržal na vodi, dokler ni prišla
pomoč.

Tonč ni okleval niti za trenutek.

»Na zatvornico splezajte!« je velel
preplašenim svojim tovarišem, ki so se
zibali na splavu, butajočem ob zapor-
nico. Niso si vedeli pomagati. Na jok
jim je šlo, zatuli bi od strahu, pa jim
glas ni šel iz grla. Tončevo povelje jih
je znova opogumilo. Toda splav se je
nagnil. In ko je že kazalo, da se vsi
utopijo, so se drug za drugim oprijeli
verige, ki je držala zapornico in je niz-
ko spuščena segala pod vodo. Kakor
veverice so splezali navzgor, pomagali
so si in se rešili na zapornico, nato viš-

je, na mostovž. Curki so se odtekali od
premočenih hlač.

Tonč? Kje je bil Tonč? Jedva je prej
dal tovarišem povelje za rešitev, že je
koj nato mignil psoma:

»Karo — Pik! Za menoj!«

Vrgel se je v vodo, sukničica ni imel
na sebi in plavač je bil, da malo takih.
Saj je zrasel ob vodi.

Pik in Karo za njim. Imenitno sta bila
izvežbana. Tonč se je dvakrat potopil,
da je dvignil malega Fricka nad gladi-
no. Psa ob njem. Na gosto sta otepa-
vala s prednjimi šapami tik ob Tonču.
Jadno sta se splazila nazaj na splav,
že je Tonč nanj položil Fricka.

»Držita!«

Kakor da sta človeške pameti, sta psa
ubogala na migljaj. Karo je z gobcem
poprijel za Frickove hlače, Pik se je po-
stavil na rob, da fantek ne zdrkne na-
zaj v vodo. Tedaj je Tonč potisnil splav
k zatvornici in se oprijel verige. Re-
šeni!

(Dalje prihodnje nedeljo.)

† Srečko Kosovel:

Danuška

To je vila Danuška,
hodi po poljani,
njeno belo visoko telo
pokrivajo sončni pajčolani,
zlati hrošči v prosojni plašč
so ji kot zvezde vtakani.

In na glavi kronica
zlata, ne srebrna,
polna cvetja majskega.
In na glavi ji sede
biserni metulji —
kdaj, o kdaj, bi vprašal se,
kdaj so nanjo spluli?

Njene roke beli cvet
kakor dvoje lilij
spremlja sivih žuželk let.
Za njo teko martinčki
in lastavice z njo leté
in sivi pestri mladi svet.
Saj to je vila Danuška,
vsi jo imamo radi,
njena očka so črna noč,
njeno petje — dih pomladi.

Lev N. Tolstoj:

Ko so prvič kuhali žganje

Siromašen kmetič je šel nekega dne na polje orat. S seboj je imel le košček suhega kruha. Skrbno ga je skrnil v grm, prijel ročico v roko in veselo pogl konja.

Čez dve uri sta bila kmet in konj od napornega dela že utrujena. Sprejel je konja, da se je mogel pasti, sam pa je stopil h grmu. Iskal je svoj kruh, toda ni ga mogel najti. Ko je namreč oral, je šel vragec mimo. Vzel je kruh in se skrnil za grm, misleč, da se bo še veselil, ko bo videl, kako se kmetič jezi. Toda kmetič je samo dejal: »Brez dvoma ga je vzel nekdo, ki je bil lačen.« Veselega srca in praznega želodca se je vrnil na delo.

Vragec se je v svoji žrtvi nasmolil. Šel je k svojemu mojstru hudobcu in mu povedal, kako ni mogel kmetu nič napraviti: »Malopridnik!« je zagrmel hudobec na ubogega vragca, »če v treh letih ne dobiš kmetičeve duše, te v vodi utopim.«

Vragec se je prestrašil. Premišljal je in premišljal, kako bi veselega kmetiča zapisal pekiu. Naposled se je spomnil. Nadel si je kmečko obleko in šel h

kmetu služiti. Ker je kazalo, da bo zaradi suše slaba žetev, je hlapec kmetiču svetoval, naj poseje žito v vlažni zemlji. Povsod je bila setev uničena, le kmetič in njegov sluga sta imela tako obilno žetev, da je nista mogla spraviti v shrambo. »Škoda, da bo toliko kruha«, je potožil kmetič, »do smrti ga ne bi mogel pojesti.«

Vražji sluga se je zamislil in odvrnil: »Če ga ne moreš pojesti, ga popij. Potem ga boš vsaj porabil, se ob enem razveselil in jaz s teboj.« Te poslednje besede je izrekel tiho in z zobmi zaškrtal. Tako je naučil kmetiča, kako se kuha žganja. Kmetič je kupal dosti

žganja, a vražji sluga mu je pomagal s pravim, vražjim veseljem. Kmetič je pijačo pokusil. Pokušal jo je neprestano in pil, pil... tedaj je skočil zahrbtni vragec k mojstru hudobcu in mu javil: »Kmet je tvoj, ker pije.«

Mojster hudobec se je hotel o tem

sam prepričati. Vragec ga je privedel v kmetičevo hišo. Sedel je z županom za mizo pri steklenici žganja in pila sta kozarček za kozarčkom. Kmetičeva žena je točila. Ko je z negotovo roko žganje razlivala, se je kmetič razjezil in vzkliknil: »Norica, pazi, drugače te bom moral jaz naučiti!« Hudobec se je skladdo smejal.

Tedaj je potrkal na vrata berač in poprosil za košček kruha.

»Vseh lačnih ne morem hraniti!« je zaklicel kmetič in beraču zaloputnil vrata pred nosom. Hudobec si je zvito pomel roke.

Kmetiča sta pila in pila. Drug drugega sta hvalila in se bahala. Vragec je dejal svojemu mojstru: »Pazi, zdaj sta lisici. Kmalu bosta volka.« In res! Po hvalisanju sta se jela zbadati. Župan se je razjezil in svojega prijatelja udaril po obrazu. Hudobec ni mogel več skriti veselja. Toda vragec je rekel: »Počakaj, kmalu bosta svinji!«

Da bi se maščeval za udarec, je kmetič pogl steklenico za gostom. Ta pa se ji je ognil in mu utekel. Kmetič se je zamajal za njim. Begunec je padel. Preganjalec se je zvrnil čezenj. Zvalila sta se v blato in tam obležala. Hudobec je potrepljal vragca po rami. »Ti, nesreča ti. Prav gotovo si napravil to pijačo iz lisičje, volčje in svinjske krvi.« »O ne,« je zadovoljno odgovoril vragec, »to pijačo si je človek napravil iz vsakdanjega kruha. Lisičja, volčja in svinjska kri niso v pijači, ampak v človeku. Človek se premaguje, dokler je močan. Toda ko pije mojo pijačo, pre-

zagovanje zrgane in živali v njem se sprosté! Pusti, da bodo ljudje pili in tvoja žetev bo obilna.«

Hudobec je vraga navdušeno objel. Nato pa je poklical svoje podložnike. Ko so se zbrali, je pripel svojemu modremu slugi največje odlikovanje in vzkliknil: »Med vsemi vragi je moj najboljši služabnik vrag-žganje, ki zmaga je s čašo, a za njim pride pekel.«

Danilo Gorinšek:

Pomladna

Zdaj pa tisto še zapojmo
o zeleni Vesni,
ki je lepša, mnogo lepša
kakor so vse pesmi.

Ki prihaja kot kraljična
zlata iz daljave,
ki bolj žarka je, bolj svetla
kot zvezde bleščave.

Pa še tisto zaželimo,
da nikoli Vesni
ne bilo bi konec v srcu,
in tudi ne — tej pesmil

Ilijed Aleksejev:

Moč in zvijača

Ukrajinska pravljica.

»Nekeč se je neki mužik s polnim vozom vračal z gozda domov. Na poti ga srečajo volk, merjasec in medved, ter mu pravijo:

»Veš, človeče, kaj ti pravimo?«

»Kaj?«

»Sila smo močni, toda zvijače nas moraš naučiti.«

»Zakaj pa ne? Prav rad, toda nimam je tu, doma visi na kljukci.

Veste, kaj?«

»Kaj?«

»Merjasec in medved, v dva ostanita tu, midva z volkom pa greva domov po zvijačo.«

Ko sta prišla domov, je dejal mužik rolku:

»Počakaj tu, jaz pa grem v kočo.«

Volk je čakal, mužik pa je šel v kočo, vzal puško in ustrelil volka. Potem je vzal par klobas in malce nasti in se vrnil nazaj v les, kjer je bil pustil kočja. Tam je zakuril ogenj in pričel pečti klobaso. Ko je pričela dišati, medved ni mogel več zdržati.

»Kaj pa tako diši? Daj še meni!«

Mužik pa je pokazal na merjasca:

»Kaj nek' diši, ta tamle! Ubij ga!«

Medved ni dolgo premišljal, izruval

je drevo in ubil merjasca. Mužik je narzal nekaj kosov slanine in komaj jo je hotel postaviti na ogenj, že je medved zabrundal:

»Oj, ne morem več čakati! Priveži me, sicer ne zdržim: tako mamljivo diši...«

Mužik si ni dal dvakrat reči, privezal ga je k hrastu in vprašal:

»Nu, je dovolj trdno? Se ne boš odtrgal?«

Medved je potkusil.

»Trdno, zdaj se ne bom odtrgal.«

Tedaj je mužik zgrabil sek'ro in ubil medveda:

»Evo vam, vsem trem, — to je zvijača!«

Legende o lastovkah

Povsod je znana stara vrača, da oni, ki ubije lastovko ali uniči njeno gnezdo, zaigra svojo lastno srečo. Lastovka je bila v poganskem staršem veku posvečena hišnim bogovom, penatom. Skrb zanjo je bila zato verska dolžnost, ki je prinašala blagoslov. Če je lastovka napravila svoje gnezdo v kaki hiši, je to pomenilo naklonjenost hišnih bogov. Če je svoje bivališče zapustila, je to kazalo, da so hišni bogovi užaljeni in da bo v hiši smrt, obubožanje ali ogenj.

Tudi ruski kmetje zelo pazijo na lastovke. Temu je vzrok pravljica o nastanku te boječe živalice. Pravljica namreč pripoveduje, da lastovka prihaja na zemljo iz raja, da bi jo ogrela. Zato pomeni zgodnji prihod lastovk obilno žetev. Kdor ukrade lastavičje gnezdo, da bi privabil blagoslov na svoj dom, dobi za kazen pogo na obrazu.

Skandinavo imenujejo lastovko »ptico tolažbe«. To ime in pažnjo, ki jo posvečajo svojemu gostu, razlagajo s tem, da je lastovka takrat, ko so Krista križali, letala okrog križa in žvrgolela: »Bodi potolažen, bodi potolažen!«

Tudi pri drugih narodih poznajo brezštevila legend o lastovkah. Tako trdijo o njih, da niso ptice selivke, temveč da prežive zimo pri nas. Zima pa jim ne more škodovati, ker se skrijejo v blatu na dnu rek in morja, ali pa v toplih kotlinah in jih zato ne moremo videti.

Cvetko Golar:

Čmrlj

Na skrivljeno vrbo
z votlino in grbo
pribučal je čmrlj,
ki godec je vrl.

Po mačicah pleza,
za medom opreza
in gode in pleše,
da ogenj se kreše.

Brni in ropoče,
odklene vse kočē,
pogreza se v rove
in dolbe si rove.

In ko se najel je,
še vrbo objel je
pa zletel naprej,
kjer cvet diši z vej.

Za spretnne roke

Veseli otroci iz steklenic

Na sliki vidite dve veseli igrački: Kitajca in Nizozemca. Toda to nista punčki, ampak dve zakriti vinski steklenici, ki sem ju stricu pripravil za darilo.

Spretnne roke lahko napravijo brez posebnih stroškov dosti lepega. Zato pazite, kako se to napravi!

Za Nizozemko vzemite jabolko, ki bo služilo za glavo, olupljen mandelj za nos, dve rozini za oči in za usta šipek. Za predpasnik vzemite okrogel kos narezljanega papirja in štirioglatega za avbico.

Za roke si izberite nekaj rožnatega, za obleke pa lilastega svilenega papirja, vendar si pa lahko izberete tudi druge barve.

Imeti morate tudi košček zlatega traku, da privežete avbico in predpasnik, in naposled kos močnejše žice.

Najprej je treba pritrčiti jabolčno glavo z žico okol stekleničnega vratu. Konce žice ovijte okrog vratu in obenem zavijte tudi kos druge žice, ki bo namestu rok.

Z rahlo stisnjenim kosom svilenega papirja, ki naj bo mesne barve, ovijte roke. Na obeh straneh naj visi čez košček papirja.

Potem napravite iz dveh sešitih kosov bluzo na steklenico, čeznjo pa gosto nagubano krilo z lepim čipkastim predpasnikom. To ni tako težko, Največ truda zahteva glava.

Oči in usta zložite z buciko, za nos pa napravite zarezo, kamor vtaknite mandelj z debeljšim koncem naprej. Pokrov avbice nagubajte, ovijte okrog nje zlati trak in zavihnite prednja konca na ven, da bo punčka prava Nizozemka. Na roko ji obesite košarico za cvetje, ki si jo napravite iz škatljice za užigalice.

Kitajec pa tudi ni tako težak. Pri njemu vzemite za glavo rajši citrono — saj imajo Kitajci rumeno barvo kože. Za usta si izberite pet nanizanih belih biserov. Gornja obleka je iz mahasto zelenega svilenega papirja izpod njega pa gleda rožnato krilo. Obleka je pravokoten kot papirja, ki ga izreži zadaj do srede vratu in ob obeh straneh zlepi

Čez roke mu bo obesil dolg rokav. Ozek ovratnik mu bo prav dobro pristojal. Nikakor ne smeš pozabiti na kitajske brke in čop iz svilene prejce.

Na sliki vidite, da ima žolti mož tudi kulovski klobuk. Napravite ga tako, da izrežete okrogel košček ovojnega papirja do sredine in prelepitate oba robova drugega čez drugega. Z buciko pritrđite klobuk na citrono. Kitajec stoji pred vami.

To delo ni težko. Ni treba ne šivati ne vezati. In kdor je spreten, si bo znal napraviti tudi še kaj drugega.

O možu, ki je imel dve telici

(Zapisal kmet iz Gibine.)

Nekoč je živel mož, ki je imel dve telici. Gosposka ga je tirjala za davek, on pa ni imel, da bi plačal. Zato je šel in prodal manjšo telico za pet goldinarjev. Gre domov, gre, pa ti pride k velikim mlaki, notri so bile žabe, ki so kar naprej kričale: »Šest, šest, šest!« Mož jih nekaj časa posluša, pa jim reče: »Saj sem prodal telico le za pet, ne za šest goldinarjev.« Žabe malo utihnejo, pa začno spet kričati: »Šest, šest, šest!« Mož zakriči: »O, te hempaste pape, ali vam nisem rekel, da sem prodal za pet! Zakaj se norčujete!«

Vzame iz žepa mošnjiček in začne šteti. Ko je preštel, pravi: »No, vidite, da imam samo pet goldinarjev!« Pri tem srdit zažene denar v vodo! »Ker mi ne verujete, pa si same preštejte,« jim reče, »ali glejte, da mi brž povrnete.« Žabe pa so bile tihe in mu niso vrnilo denarja. Dolgo je stal žalosten pri mlaki, slednjič odide proti domu.

Glej, žena stoji na pragu pa ga vpraša: »Mož, kje imaš denar?« Ji pove, da je šel mimo mlake, pa so tam neki zeleni norci kričali nad njim, da je prodal telico za šest, ne za pet goldinarjev. Zato jim je dal denar preštati, pa mu ga niso vrnil. In nazadnje veli ženi: »Veš kaj, še to telico bom zaklal, zakaj bi tu sama stala? Meso lahko prodava, kožo pa obesiva na izbo.« — In res zakolje telico, jo slže, spravi kožo, meso pa pelje v mesto.

Vozi, vozi, pa dohiti tolpo psov. »O, mrhe sestradane, vem, daste lačni! Nate mesa, pa se našrite! Kdor bo največ pograbil, tisti bo plačal telico.« Psi so telico požrli, velik mesarski pes je požrl največji kos. »Dobro,« reče mož, »čakaj me, vragec, ti si največ požrl, boš pa plačal. Saj te poznam, da si mesarjev sultan.« — Pa gre mož naprej in pride k mesarju in mu pravi: »Plačaj mi mojo telico!« Mesar odgovori: »Glej ga norca, kdaj sem jo pa kupil od tebe!« Kmet odgovori: »Ti je nisi kupil, ali tvoj pes jo je pojedel.«

Mesar se je smejal, da je po bedrlih pokal in je iztiral moža čez prag.

»Čakaj, jaz ti že najdam gospoda,« veli mož pa odide h kralju. Tisti kralj pa je imel hčero, ki se ni še nikoli smejala. Zato reče temu možu, ako jo na smeh napelje, da mu jo da za ženo.

In mož začne brž pripovedovati o žabah, ki so vpile »šest« in o psih, ki so požrli telico, ne da bi jo plačali. Kralje-

va hči se je smejala, da so ji tekle solze po licih kakor grah.

»Dobro,« pravi kralj, »ti si jo pripravil do smeha, zato ti jo dam za ženo.« Mož odvrne: »Rajši mi dajte kaj denarja!« Kralj reče: »Ker je nočeš, pridí jutri k meni, dobiš jih petsto.«

Mož je seveda mislil, da dobi petsto goldinarjev, a kralj mu je namenil le toliko batin, ker mož ni maral njegove hčere za ženo in je bilo to za kralja velika žalitev. Ni namreč vedel, da je mož oženjen.

To pa je slišal žid, ki je stal pred kraljevo palačo in čakal, da bi koga opeharil. In mu reče: »Kumek moj dragi, daj, da ti zmenjam tistih petsto, ki jih dobiš od kralja. Dam ti zato same srebrne groše.«

»Daj mi jih, jutri dobiš mojih petsto!« In žid mu dá za petsto goldinarjev grošev, ki so bili vsi ponarejeni in niti počenega groša vredni.

Drugi dan pa pokliče kralj moža, da bi mu odštel petsto batin, a mož reče:

»Vaša kraljevska milost, jaz nič ne dobim, ker sem jih obljubil nekemu židu.«

Kralj da mahoma židu odmeriti petsto batin, da je komaj hodil.

Kmet pa je v krčmi štel groše in zabavljaj čez žida, ki mu je dal sam ponarejen denar. Žid ga sliši in gre kralju zatožiti, češ da je zabavljaj čezenj. In kralj mu veli:

»Pripelji mi moža, da ga mučim, kako se grah teše!«

Žid pride v krčmo i zavpije: »Ajda, brž hoči z menoj h kralju!«

Kmet odgovori: »Nimam sukrije.«

Žid mu da svojo, samo da bi šel.

Ko so prišli h kralju, vpraša ta kmetla: »Ali je res, da si ti čez me zabavljaj?«

Kmet pravi: »Ni res, žid laže. On bi tudi rekel, da je njegova sukrija, ki je na meni.«

»Saj tudi je,« pravi žid.

»Vidite, kako laže,« reče mož.

Kralj se razsrdi in izžene žida, ki je sleparil kmete, iz kraljestva, možu pa da petsto goldinarjev.

Dragi „Jutrovčki“!

Za nagrado so bili izžrebani:

Franc Kržan, uč. IV. razr. v Dobu pri Domžalah;

Milena Prekoršek, uč. II. razr. real. gimn., Sv. Barbara pri Mariboru;

Mitja Domicelj, uč. IV. razr. v Zagrebu, Petrova ulica 32.

Vsak nagrajenec dobi lepo knjigo, okrašeno z mnogimi slikami, iz Mladinske knjižnice »Jutra«.

Prihodnjo nedeljo bomo objavili nov natečaj. Opozorite svoje prijatelje in znance, da pazljivo prečitajo prihodnjo številko, kjer bomo spet razpisali nekaj lepih književnih nagrad.

Uredništvo »Mladega Jutra«

Uganka z jabolki

V Ljubljani živita dva starčka: eden se piše Kovač, drugi pa Kregar. Ze dolgo let prodajata na sadnem trgu sadje. Dasi sta bila prav za prav vedno konkurenta, se vendar žive dni ni sta kregala in sta živela v miru.

Letošnjo pomlad pa sta si skočila v lase, vpila sta in metala drug na drugega korenje in čebulo. Naposled je moral oba dva stražnik odvesti na policijsko ravnateljstvo in tam ju je službujoči uradnik zaslišal.

Kovač je pripovedoval o vzroku prepira takole:

»Obadva sva imela zjutraj v košu po trideset jabolok. Jaz sem imel domače sadje in prodajal sem tri jabolka za dinar. Kregar pa je imel ameriška — kalifornijska — jabolka, ki so seveda dražja. Dajal je za dinar samo dve jabolki. Ali ker je — oprostite za izraz — požeruh in sneden človek, je že ob pol sedmih zjutraj šel k »Mačku, tam za vodo« na vampe in je prepustil svojo branjarijo v oskrbo meni.

Rekel sem si: »Ali naj prodajam tri jabolka za dinar in potem spet dve jabolki za dinar? Kako naj to pomni moja stara glava? Rajši jih bom seštel dve jabolki za dinar in tri jabolka za dinar, to da pet jabolok za dva dinarja.

Imel sem 2 krat 30, torej 60 jabolok. Napravil sem torej dvanajst kupčkov po pet jabolok (12 krat 5 je 60) in prodal vsak kupček za dva dinarja. Dobil sem torej 12 krat dva, to je 24 dinarjev.

Pravim si: »Svoja jabolka sem prodajal po tri za dinar. Ker sem imel 30 jabolok, dobim 10 dinarjev. ostanek, 14 dinarjev pa naj si vzame Kregar«.

Kregar se je seveda branil: »Je res, da stane trideset jabolok 10 Din, ako so po tri dinarje. Dve moji jabolki pa stane tudi dinar in trideset jih velja 15 dinarjev in ne pa 14 dinarjev. Svoj denar hočem. Ne morem zato, da je Kovač sadje zmešal in napravil dinar izgube.«

Zdaj pa dragi čitatelji in čitateljice pomagajte najti policijskemu uradniku napako v računu in tako pomagajte tudi starcema do sprave in miru.

Rebus

Križanka »Pismo«

Vodoravno: 1. Sporočilo. 6. Svetopisemska oseba. 8. Okvir pri vratih. 9. Tiplalni organi.

1	2	3	4	5	6
6					7
8					
9					

Navpično: 1. Zaprta roka. 2. Kazalni zaimek. 3. S travo porasla ravan. 4. Reka v dravski banovini. 5. Ptič. 6. Napačilo.

Rešitev križanke »Mlin«

Vodoravno: 2. pav. 4. kumln. 6. omcica. 7. danes.

Navpično: 1. kamen. 2. puma. 3. vilo. 4. kod. 5. nos.

Rešitev »Lestvice«

1. Elze, 2. Elba, 3. Ibar, 4. uboj, 5. Ivan. I. Zeleni Jurij, II. Bela Krajina.

Rešitev rebusa

Jurij Zeleni se z mavrico paše; srečno, veselo selo bo našel!